

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. An actus liber Dei constituatur partim per aliquid extrinsecum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

IV. Rejicitur hic modus explicandi actum liberum Dei per virtuales determinationem.

Sed ut omniam, ne quidem in voluntate creatâ dari hujusmodi determinationem virtuales antecedenter ad operationem voluntatis, tolleret quippe libertatem: hoc, inquam, ut omniam, nihil omnino hæc philosophandi ratio minuit præsentem difficultatem, quæ eadem procedit de hac determinatione virtuali liberâ; potuit siquidem in Deo non esse. De illa ergo eodem modo quarimus, quid voluntati Dei necessaria superaddat, quomodo ab æterno in Deo fuerit, cum potuerit non esse: & alia id genus. Per hanc itaque virtuales determinationem non solvitur præsens nodus, sed novus potius necitur, isque solutu forte difficilior.

V. Vtcrius ostenditur virtuales determinationem non facere ad actus liberi Dei declarationem.

Deinde in hac sententiâ, esto Deus liberè ageret ad extra, non tamen liberè vellet creaturas, eum non habeat liberam tendentiam intrinsecam & vitalem respectu illarum. Sicut si voluntas creata liberè aliquid ageret ad extra, non propterea liberè vellet; velle enim est motus intrinsecus vitalis, & intentionalis teadentia, quæ hic non reperiretur. Unde sicut si immediatè aliquid ad extra produceret necessariò, non propterea diceretur illud velle necessariò, ita nec diceretur velle liberè, si immediatè ad extra aliquid produceret liberè. Quod si hi auctores per virtuales hanc determinationem, intelligant actum, quo Deus liberè vult producere creaturas ad extra, incidunt in opinionem P. Suarez, postea explicandam.

SECTIO QUARTA.

An actus liber Dei constituitur partim per aliquid extrinsecum.

I. Sententia asserens actum Dei liberum constitui partim per connotatum extrinsecum.

QUARTA, eaque celebris hodie in scholis sententia est, actum Dei liberum, esse ipsam entitatem Dei, seu voluntatem ejus necessariam in recto, & in obliquo importare connotatum aliquid Deo extrinsecum, per quod actus ille constituitur: ita Vasquez i. p. Disp. 80. c. 2. Erice hic, Disp. 16. & 17. Granada i. p. tract. 3. Disp. 5. sect. 3. Arrabal hic, d. 54. Molina i. p. q. 19. a. 2. d. 2. Alarcon hic tract. 3. d. 4. cap. 8. num. 3. & alii: quam etiam sententiam valde illustravit P. Vekenus hic, Disp. 22. meliori causâ dignus.

II. Impugnatur primo, nam Deus nullâ factâ mutatione ad extra, habere potest diversas voluntates liberæ.

Hæc sententia mihi nunquam placuit, sed plurimas, easque gravissimas semper visa est in se habere difficultates. Impugnatur itaque primò: nullâ enim factâ ad extra mutatione, habere potest Deus diversas voluntates, & decreta libera: exempli gratiâ, unum actum habere potest, quo vult Incarnationem Verbi divini, & alium quo vult nostram salutem, tertium denique, quem & de facto habuit, quo vult Incarnationem propter nostram salutem, sed in primis duobus actibus nihil est diversum à tertio ex parte objecti, ergo stantibus omnibus extrinsecis isdem, potest Deus habere diversos actus liberos, ergo varietas actuum liberorum in Deo non desumitur à connotatis extrinsecis, ergo diversitas hæc est purè intrinseca, & provenit ex diversâ virtuali habitudine, & modo tendendi.

III. Non videtur negari posse, esse in potestate Dei remanere ob diversos fines, & motiva velle.

Major, licet negari videatur à Vasquez, per se tamen videtur manifesta: quæ enim, nisi petatur principium, in hoc implicantia? Deinde, nulla est imperfectio, sed maxima potius perfectio posse hoc modo velle hæc objecta; in homine si-

R.P. Comptoni Theol. Scholæ. Tom. I.

quidem & Angelo arguit perfectionem, posse nunc ex hoc, nunc illo fine, aut motivo aliquid velle, nunc velle illud absolutè propter ipsum: quo ergo fundamento majorem quis Angelo vel homini in agendo varietatem tribuerit, quam Deo?

Dices, in tertio illo actu esse aliquid, quod non est in objecto duorum præcedentium, aliquid, inquam, non absolutum, sed conditionatum; salus enim nostra est conditio ut Deus velit Incarnationem, nisi enim esset nostra salus, Deus eam non vellet. Contrâ primò: conditio illa, quam esse volunt hi auctores in tertio actu, nihil aliud est ex parte objecti, nisi nostra salus, hæc autem est objectum unius ex præcedentibus actibus, potest enim Deus, ut dixi, per unum actum velle Incarnationem, per alium velle nostram salutem, ac demum per tertium velle Incarnationem propter salutem. In duobus ergo primis actibus vult Deus Incarnationem & salutem, in tertio illam vult propter salutem, ergo hic actus ex solo modo tendendi est ab illis diversus, ly enim propter tenet se ex parte actus; nec Incarnatio ex naturâ rei connectitur cum nostra salute, sicut sol cum luce, aut ignis cum calore, sed merè per voluntatem Dei, illam ex suâ benignitate ad hæc ordinantis. Quæ clariùs constabunt, si ponamus Deum unico actu velle duo objecta disparatè, alio verò actu unum velle propter aliud. Quod argumentum de quibuscumque objectis disparatis fieri potest, quæ Deus vel disparatè velle potest, vel unum propter aliud.

IV. Dicunt nonnulli esse illi quid conditionatum in uno actu, quod non est in alio.

Dam Deum unum vult propter aliud, propter tenet se ex parte actus.

Hoc argumentum de quibuscumque objectis disparatis fieri potest.

Contrâ secundò: nam etiam juxta hujus sententiæ auctores, Deus variis modis amare potest creaturas liberè, nempe propter seipsum, propter ipsas, unam propter aliam &c. quid ergo diversum est ex parte objecti, quando vult creaturam aliquam, Angelum exempli gratiâ propter seipsum, & propter ipsum Angelum, seu amore concupiscentiæ & benevolentæ, aut si duas tantummodo creaturas produceret, si unam vellet propter aliam, non è contrâ.

V. Deus easdem creaturas amare variis modis potest.

Respondent aliqui, in his & hujusmodi casibus, quando scilicet duo objecta in se disparata, Petrum scilicet & Paulum, Deus vult non disparatè, sed unum objectum propter aliud, non è contrâ: respondent, inquam, illam Dei voluntatem, aliquid aliud connotare, nempe quod Deus hoc alicui revelet, sicque, inquam, est novum objectum. Contrâ primò: quando Deus duo illa objecta vult disparatè, non est opus ejusmodi revelatione, ergo nec quando illa vult subordinatè, seu unum propter aliud. Contrâ secundò: aliud est velle unum propter aliud, aliud hoc alicui revelare, & ad hoc opus est novâ voluntate, nec quicquid Deus vult, aut facit tenetur illud cuiquam revelare.

VI. Aliquis in his casibus revelationem assignant pro novo objecto.

Contrâ tertio: Revelatio hæc non potest ingredi constitutionem hujus actus liberi, revelat enim Deus se velle unum propter aliud, Petrum exempli gratiâ creare propter Paulum, sicut res irrationales vult propter rationales; ergo revelatio supponit actum illum liberum, nam supponit illius prævisionem, nihil enim revelat Deus, cuius non habeat certam scientiam. Deinde, si revelatio sit aliquid intrinsecè constituens hunc actum, ergo ingredi debet tanquam objectum revelationis, quod tamen non facit, cum non reflectat supra se, nec se habeat pro objecto.

VII. Ostenditur prædictam revelationem non posse ingredi constitutionem hujus actus liberi.

Contrâ quarto: Ponamus decrevisse Deum duas tantum creaturas producere, easque irrationales;

VIII. Neque semper fieri istiusmodi revelatio.

nales, & unam propter aliam: in hoc casu nulla esse posset revelatio, diversus nihilominus foret actus, quo unam ex hisce creaturis vellet propter aliam, & quo utramque vellet disparatè, & independentè à se invicem. Nihil ergo ad horum actuum distinctionem facit revelatio.

SECTIO QUINTA.

Peculiaris modus, quo nonnulli defendunt actum liberum Dei constitui per aliquid extrinsecum.

I. *Actuum liberorum diversitatem refundunt aliqui in diversis actionibus.*

PATER Arrubal I. p. Disp. 58. & P. Herice hic, Disp. 17. cap. 2. totam hanc diversitatem refundi debere aiunt in diversas actiones, per quas res singulae producuntur: unde quandoque Deus unum vult propter aliud, aut rem eandem ob diversum finem, vel motivum, semper inquirunt variatur actio, per quam res est producenda, ita ut hoc nomine reluceat diversitas in actione, & non solum ex diversitate agentis vel termini.

II. *Incredibile est solum diversitatem intentionis, tantam facere in actionibus varietatem.*

Contrà primò: Nam præterquam quòd incredibile videatur, muscam, vel rem aliam quamcunque naturalem, esse tot, imò infinitis diversis actionibus ab eodem agente (Deo) producibilem, merè ob diversam intentionem, quam habere potest circa fines diversos, aut motiva, ita ut actio qua res naturalis producitur, sit supernaturalis, si Deus rem illam producere velit ob finem supernaturalem, naturalis si ob finem naturalem. Item quòd pluvia, unà actione producatur, si merè ex causis naturalibus, nullius rogatu aut orationibus contingat, alià si ob hujus vel illius preces accidat, unà si Deus ad sæcundandam, alià si ad submergendam terram, alià denique si ad hunc vel illum pium motum in hominum mentibus excitandum, illam producat: & alia hujusmodi infinita.

III. *Diversitas actionum nullo modo facit ad difficultatis circa actum Dei liberum solutionem.*

Præterquam ergo quod hoc admodum sit difficile, imò incredibile, manet nihilominus tota difficultas, ad cujus solutionem hic procedendi modus est excogitatus: dicunt namque hi auctores actiones hæc sumere suam specificationem ab intentione, sicut communis sententia eas dicit illam sumere ab agente & termino: sicut ergo ut actio hanc diversitatem & specificationem sumat ab agente & termino, distingui debent ab actione, & eadem in iis relucere diversitas, quæ relucet in actione, ita in præsentibus, si actio specificationem & diversitatem sumat ab intentione, dari debent variæ intentiones à se invicem distinctæ, quas actiones istæ respiciant, & per ordinem ad quas specificationem suam, & diversitatem accipiant: sed hæ intentiones sunt actus liberi, ergo dantur variæ intentiones & actus liberi distincti ab actionibus.

IV. *Quidam heterogeneitatem voluntionum, in Deo constituent, à quibus actiones distinguantur.*

Illæ ergo intentiones, ut condistingantur ab actionibus, & per quarum varietatem variatur actio, quarimus quid sint, & quomodo nunc sint in Deo, cum potuerint in eo non esse. Unde P. Herice citatus, num. 19. vi difficultatis coactus, varias tandem in Deo voluntiones statuere videtur, tanquam principia formalia harum actionum, & quandam in eo quasi heterogeneitatem, vel formalem vel virtualem. Quando ergo, inquit, aliquid ob hunc finem intendit, prodit in exercitium principium formale hujus actionis, cæteris, ut

ait, in quodam otio remanentibus: & sic de aliis.

Contrà secundò: Potest Deus unam aliquam actionem particularem, nunc ex hoc fine & motivo velle, nunc ex alio; quis enim hoc Deo negaverit, nisi petendo principium, maxime cum id possit Angelus: ibi ergo diversitas voluntionis constitui nequit per actionem.

Contrà tertio: Potest Deus rem aliquam ex hoc vel illo motivo nolle, imò etiam nolle ullam omnino rem producere; nolitio autem non est minus actus liber, quam volitio: in hoc ergo casu actus liber non constitueretur per actionem, cum nulla hic foret actio. Respondet Herice Disp. 17. cap. 2. num. 21. in his casibus eandem esse debere in negationibus varietatem, quæ est in actionibus, ita ut nolle rem aliquam ex hoc fine vel motivo, diversam arguat negationem, quæ peculiariter finem illum aut motivum respiciat. Sed hic difficultates omnes supra positæ recurrunt; imò tales ponere in negationibus connotationes, longè magis mirum videtur, quam eas ponere in actionibus. Plura hæc de re sectione sequente, præsertim numero tertio.

SECTIO SEXTA.

Aliæ impugnationes sententiæ actum Dei liberum statuentis partim in aliquo extrinsecum.

IMPUGNATUR ulterius sententia, actum Dei liberum statuens partim in aliquo extrinsecum. Effectus omnis creatus, liberè est à Deo volitus, dari ergo debet aliquid antecedens, per quod denominetur liberè volitus, dependenter scilicet à voluntione aliquâ liberâ, à quâ denominationem illam accipiat, ergo antecedenter ad futuritionem rei est aliquid liberum, quod hunc ei effectum formalem extrinsecum tribuat. Confirmatur: decretum Dei ut liberum est causa rerum, & ad illud postquam sequitur creaturam quamcunque esse futuram, nec dici potest Deus volens formaliter aut decernens per aliquid extrinsecum, tum quia hoc non esset vitale, nec volitio, ut postea latius, tum quia, ut dixi, est in posteriori signo ad decretum, seu voluntatem Dei liberam, quæ rei illi est causa futuritionis. Quod etiam argumentum probat de actione.

Dices: voluntas nostra non se determinat ad volendum antecedenter ad actionem, seu voluntionem, sed formaliter per ipsam, alioqui dabitur processus in infinitum, ergo etiam divina voluntas determinari similiter potest ad volendum per actionem creatam. Negatur tamen consequentia: tum quia voluntas nostra non est causa operationis sue ut volens, sicut divina ut volens est causa omnis rei create: tum quia actio productiva ad extra, ignis exempli gratiâ vel aquæ, non est volitio, sicut est actus voluntatis create, ergo hic voluntati create tribuere potest denominationem volentis, non tamen illa voluntati increate.

Tandem, contrà sententiam sectione præcedente positam, quæ asserit actiones physicas specificari ab intentione agentis, eamque essentialiter respicere, & ab illâ sumere diversitatem: contrà hoc, inquam, est; sequeretur namque Angelos, quos Deus creavit cum intentione illos perpetuo

V. *Potest Deus eandem actionem nunc ex uno fine velle, nunc ex alio.*

VI. *Potest Deus ob diversum finem rem eandem nolle, ubi nulla est actio.*

I. *Causa illa omnium rerum scilicet volitio non debet aliquid antecedens ad hanc denominationem.*

Decretum Dei liberum antecedens futurum.

II. *Differencia in modo agendi inter actionem illam voluntatis, & actionem creatam.*

III. *Incommoda ex eo quod actio physica specificatur à diversis intentionibus agentis.*